

MUSIC INSTRUMENTAL THEORY

**Paper-A
Semester-I**

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 38

Note : The candidates are required to attempt two questions each from Sections A and B carrying 6 marks each and the entire Section C consisting of 7 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION-A

1. Write down the historical development of Indian Music during Vedic period. 6
2. Write down the life sketch and contribution of Pt. Vishnu Narayan Bhatkhande in detail. 6
3. Define the following Musical terms : 6
- (a) Sangeet. 6
- (b) Naad. 6
4. What do you know about 'Laya'? How many types of Laya in Indian Music ? 6

SECTION-B

5. How the Indian Musical Instruments are classified? Explain in detail. 6
6. Write down the Notation of 'Razakhani Gat' in any Raag of your syllabus with two Toras. 6
7. Write down Ekgun and Dugun layakaries of Teen Taal or Roopak taal. 6
8. Write Aroh-Avroh and Pakad of Raag Khamaj and Raag Alhaiya Bilawal. 6

SECTION-C

9. Compulsory questions : 7×2=14
- (i) What is the Jati of Raag Khamaj?
- (ii) Which is the Samvadi Swar of Raag Bilawal?
- (iii) How many Talies are there in Teen Taal?
- (iv) What is the total number of Strings in a Sitar?
- (v) Write down the Date of Death of Pt. Vishnu Narayan Bhatkhande.
- (vi) Write down the name of two books written by Pt. Vishnu Narayan Bhatkhande.
- (vii) Write down the Date of Birth of Ustaaad Alau-Din-Khan.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 6 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ 7 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ-A

1. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵੈਦਿਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 6
2. ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੋ। 6
3. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ : 6
- (a) ਸੰਗੀਤ 6
- (b) ਨਾਦ। 6
4. ਤੁਸੀਂ 'ਲੈਅ' ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਲੈਅ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ? 6

ਭਾਗ-B

5. ਭਾਰਤੀ ਵਾਦਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। 6
6. ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ 'ਰਜ਼ਾਖਾਨੀ ਗਤ' ਦੀ ਸਵਰਲਿਪੀ ਨੂੰ ਦੋ ਤੋੜਿਆਂ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ। 6
7. ਤੀਨ ਤਾਲ ਜਾਂ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਦੀ ਇਕਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਗੁਣ ਲਿਖੋ। 6

8. ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਗ ਅਲਹਈਆ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਅਤੇ ਪਕੜ ਲਿਖੋ।
ਭਾਗ-C

6

9. ਲਾਜਮੀ ਸਵਾਲ :

7×2=14

- (i) ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਦੀ ਜਾਤੀ ਕੀ ਹੈ?
- (ii) ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸੰਵਾਦੀ ਸਵਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- (iii) ਤੀਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- (iv) ਸਿਤਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਤਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- (v) ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤਿਥੀ ਲਿਖੋ।
- (vi) ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (vii) ਉਸਤਾਦ ਅਲਾਉ-ਦਿਨ-ਖਾਨ ਜੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਿਥੀ ਲਿਖੋ।